

Vodič o bezbednosti medijskih profesionalaca tokom izveštavanja sa protesta i nereda

osce

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission in Kosovo

Misija OEBS-a na Kosovu od 1999. godine podržava razvoj medija, medijskih sloboda i izgradnju kapaciteta kosovskih novinara.

U okviru svojih stalnih napora da pruži podršku novinarima u ostvarivanju njihovih prava i u bliskoj saradnji sa udruženjima novinara i medijskim institucijama, Misija OEBS-a je odlučila da sastavi vodič koji će sadržati osnovne informacije o merama koje medijski profesionalci treba da preduzmu kako ne bi došli u opasnost kada uživo izveštavaju o nasilju i nemirima.

Kako da se zaštitite i izbegnete povrede

Ne potcenjujte rizik!

Shvatite da izveštavanje u opasnim uslovima može dovesti do povrede, pa čak i smrti.

Prema tome, ako se nađete u ovakvoj situaciji, treba da znate kako da se zaštitite da bi izbegli povrede bilo koje vrste. Idealno bi bilo da pri ruci imate neku zaštitnu opremu koju možete da iskoristite.

Ne stavljajte na sebe zaštitnu opremu na početku protesta. To bi moglo da razbesni demonstrante koji često misle za sebe da su mirni i optužuju novinare da unapred očekuju probleme.

- U zaštitnu opremu spadaju i kacige, zaštitne naočare, gas maske, rukavice, marame i kapuljače.
- Nošenje dukserice ili neke druge bluze sa dobrom kapuljačom može da bude korisno kada se izveštava o situaciji u kojoj postoji opasnost da vas povredi policija ili demonstranti.
- Tečni antacid i voda mogu da pomognu da se neutralizuje nadraženje od suzavca i biber spreja. Koristite ih za ispiranje očiju. Ako nemate tečni antacid i vodu isperite oči vodom ili fiziološkim rastvorom.
- Ako uopšte nemate tečni antacid i vodu u neutralizovanju posledica suzavca može da pomogne sirćetom ili vodom natopljena marama

koja se čvrsto drži preko nosa i usta. Druga opcija je da nosite sa sobom crni luk. Ako ste bili izloženi dejstvu suzavca prepolovite luk i pomirišite ga i stavite blizu očiju... To će u velikoj meri smanjiti nadražaj u očima i nosnoj šupljini.

- Ako ste se našli u situaciji koja se otela kontroli novine ugurane ispod odeće mogu da vam pruže određenu zaštitu od pendreka/palica koje organi za sprovođenje zakona koriste za kontrolu mase.
- Zapamtite, težina opreme koju stavite na sebe može da vas uspori.
- Nosite udobne cipele ili čizme u kojima možete da trčite.
- Budite siti i pijte dovoljno tečnosti. Ponesite nekoliko energetskih pločica (ili slično) i malu posudu za vodu.
- Ponesite spakovan komplet za prvu pomoć. Važno je da znate kako se koristi.
- Lekove koje pijete ponesite u količini potrebnoj za tri dana.

Ne zaboravite da na vaš prsluk i jaknu stavite oznaku „**PRESS**“ i stalno nosite sa sobom novinarsku legitimaciju. To će pomoći policiji da vas razlikuje od demonstranata.

Beleške, fotografije, poruke na tviteru, prenos uživo itd. ponekad mogu da suze vaše vidno polje, tj. stvore tunelski vid zbog čega se gubi pojam o okruženju. Dajte sve od sebe da izbalansirate izveštavanje sa praćenjem situacije oko sebe vodeći stalno računa o svojoj bezbednosti.

Ako je moguće, na ovakve događaje idite sa partnerom ili kolegom koji mogu da vam čuvaju leđa. U svakoj situaciji pokušajte da utvrdite najmanje dve bezbedna puta. Ako možete planirajte unapred. Ako smatrate da vam je bezbednost ugrožena napustite to područje.

Šta raditi u slučaju fizičkog napada?

Najvažniji deo tela koji treba da zaštitite je vaša glava. Ako ste se našli u situaciji u kojoj je ugrožena vaša fizička bezbednost i ne možete da pobegnute ne ležite na zemlji sa nezaštićenim licem i glavom nego se sklopčajte i pokrijte glavu. Ako nemate kapuljaču stavite preko glave kaput.

Šta da uradite ako ste povređeni?

- Pokušajte da ostanete mirni.
- Ako ste teško povređeni pozovite pomoć ili zamolite nekoga da pozove pomoć za vas.
- Na ovakvim događajima često su prisutne ekipe tzv. uličnih doktora. Pokušajte da vičete „**doktore!**“ da biste ih pozvali u pomoć.
- Vičite „**kamera!**“ ako želite da drugi dokumentuju vašu situaciju (što će se verovatno ionako dogoditi).
- Koristite sopstveni komplet prve pomoći, ako ga imate.
- Potražite stručnu lekarsku pomoć u najkraćem mogućem roku.

Pazite se hapšenja

Pazite se tunelskog vida (videti gore, pod „Izbegavanje povrede“). Kažite policiji da ste novinar. Pokažite svoje akreditive, ako ih imate.

Bilo kakva propusnica za novinare može biti od pomoći ali to nije garancija za imunitet od hapšenja ili povrede.

Šta raditi u slučaju hapšenja?

- Pozovite advokata Udruženja novinara Kosova na **044-219-727**
- Pozovite SOS telefonsku liniju Udruženja novinara Kosova na **0800-11-333**
- Idealno bi bilo da ove brojeve znate napamet. Ako ne znate potrudite se da budu jasno ispisani na vašoj ruci.

Šta raditi nakon incidenta?

Dokumentujte sve što vam se desilo. Ovo može uključivati kombinaciju pisanog materijala, fotografija, tonskih i video zapisa.

Ako smatrate da je neko povredio vaša prava obratite se advokatu Udruženja novinara Kosova za savet kako da podnesete tužbu ili formalnu žalbu.

Ovaj vodič se sastoji od smernica i uputstava koje su objavili Reporteri bez granica, Međunarodna federacija novinara, Evropska federacija novinara i Kancelarija predstavnika OEBS-a za slobodu medija. Za više informacija obratite se:

https://rsf.org/sites/default/files/guide_journaliste_rsf_2015_en_0.pdf

<https://www.nuj.org.uk/documents/ifj-safety-guidelines>

<https://www.osce.org/fom/85777>

